

Les Balears, punt de confluència

Just un mes després de la multitudinària celebració del trentè aniversari de l'OCB, juntament amb els Premis 31 de Desembre i l'homenatge a Josep M. Llopart, hem viscut una altra jornada inoblidable amb la visita, plena d'expectatives, de Jordi Pujol a Mallorca.

Ha estat una visita feta a iniciativa de la societat civil balear, amb multitud de contactes amb les institucions i al màxim nivell. Mil persones estibaren l'històric Teatre Principal per escoltar les paraules de Jordi Pujol i un llarg aplaudiment expressà la sinceritat del reconeixement espontani.

Una de les claus de la visita ha estat la cooperació prèvia entre el món cultural i el món empresarial, continuant l'acostament que ja es va produir fa poc més d'un any amb la signatura del manifest "Volem comandar a ca nostra" per part d'absolutament totes les entitats civils mallorquines (patronals, sindicals, veïnals, socials, ecologistes, culturals), on un dels cinc punts programàtics d'aquella Plataforma Cívica per l'Autogovern ja constatava com era d'explicable, insòlit i imperdonable la falta de relacions oficials entre les Balears, Catalunya i el País Valencià. (1)

A les Balears vivim mo-

ments de represa, com una nova renaixença, immersa, tanmateix en un procés simultani de nacionalització i de desnacionalització. Si mai la nostra societat no havia tengut tants de mecanismes de defensa, tampoc mai no havia sofert pressions tan brutals de despersonalització. Hem recuperat les institucions d'autogovern però gràcies a la fórmula del "café per a tots", amb una més que magra capacitat de decisió. Hem recuperat la Universitat però no tenim la competència en Educació, ni finançament lingüístic a càrrec del govern central, com tenen totes les altres comunitats amb llengua pròpia. Rebem totes les emissores institucionals de ràdio i TV de Catalunya i del País Valencià, però no tenim ni ràdio ni televisió autònòmiques pròpies, un element crucial, a les acaballes del segle XX, en la formació del sentiment d'autoidentificació dels ciutadans com a poble. La consciència de país creix però de forma vacil·lant, sense cap estímul significatiu des de les institucions pròpies. La societat civil avança però és lluny de tenir el pes i el dinamisme que li correspondria per les magnituds illenques de benestar i creativitat empresarial i

social. Mentre tenim lleis i decrets de normalització lingüística intocats i plens de pols dins els calaixos de l'administració, la llengua retrocedeix a les totes entre la joventut i a les zones de major demografia i dinamisme econòmic. I a pesar de tot, sense ser cap paradís ni de llengua, ni de consciència nacional, ni de funcionament institucional amb sentit i voluntat de construir un país, com sovint s'idealitza fora de Mallorca, qualque cosa es mou a les nostres illes.

Les illes se senten avui més fortes que altre temps, amb més pes demogràfic, amb més pes econòmic, amb més seguretat en elles mateixes. És el moment idoni per abandonar la por i la prudència excessives, i concretar un pla de mesures de relació a tots els nivells. I si encara hi ha recels i maliances, és una relació oberta i clara la que els pot esvaïr.

Els presidents de Catalunya i Balears han anunciat reunions de periodicitat semestral mínima entre ells dos i amb els consellers que siguin convenients. És una gran notícia. I si des de l'Obra Cultural Balear continuam reclamant resultats i l'establiment d'acords tangibles, a més de fer sempre que calgui propostes concretes, ningú pot dubtar que és una primera decisió, positiva i desitjada.

Ja hem començat a fer passes perquè vingui a Mallorca Joan Lerma, president de la Generalitat valenciana. Era en acabar el sopar que va cloure la jornada, quan tres centenars de persones molt representatives de tots els estaments empresarials, socials i culturals varen acompanyar amb un llarg aplaudiment l'anunci d'aquesta invitació. Les Balears, que sabem de la necessitat vital d'afirmar-nos com a país, ens sentim molt a prop del poble valencià, i així ho comprovarà en venir el seu màxim i legítim representant.

(1) Deia, literalment: "Que s'establesquin llaços sòlids i estables amb tots els pobles d'Espanya, i molt especialment amb aquells que pel seu dinamisme, veïnatge geogràfic, vincles històrics, i relació econòmica tradicional, identitat de llengua pròpia i pes específic dins l'estat, constitueixen un eix mediterrani de gran futur econòmic, social i cultural dins el context dels altres pobles de la Mediterrània occidental".

Antoni Mir
President de l'Obra Cultural Balear

Fuster pòstum

Home, jo em vaig empenyar amb un dels seus periodistes, Vicent Martí, que em va tocar els collons. Em van venir a casa uns quants a enraonar, però mai els vaig donar permís perquè publicassen tot allò. I ho van publicar."

Joan Fuster (*Converses inacabades*)

El senyor Fuster se'n va anar definitivament d'aquest món empenyat com una mona amb el periodista Vicent Martí, també difunt. A més a més, el senyor Fuster tenia les seues raons, legítimes i respectables, per indignar-s'hi. Vicent Martí, periodista, hauria abusat de la seua confiança transformant una conversa informal en una polèmica entrevista que es va publicar a EL TEMPS per commemorar el vint-i-cinc aniversari de *Nosaltres els valencians*, segons que ens conta Toni Mollà en les beates i gallinàcies *Converses inacabades* amb un Fuster pòstum i inusitadament trivial.

El senyor Fuster tenia les seues raons per empipar-s'hi, però menteix quan afirma que ell no sabia que allò era una entrevista. Aquell dia inoblidable que vam passar amb ell a Sueca fins que, literalment, ens va tirar de casa a trenc d'alba, Fuster sabia que la nostra dilatada i sovint cordial conversa era una entrevista. Vicent Martí era periodista —un periodista, per cert, que ja l'havia entrevistat monogràficament sobre el senyor Pla, que a tots ens ha fet. Miquel Alberola, que va fabricar una esplèndida crònica de l'hàbitat de Fuster, era i és periodista. Rafa Gil, que hi va fer una cafissada d'excel·lents fotos, era i és periodista. Durant més de sis hores, Fuster va parlar davant d'un magnetòfon —cintes que estan a la disposició de la futura i necessària Fundació Joan Fuster, si les volen, és clar— Fuster sabia tant que era una entrevista que la va llegir abans de ser publicada.

I és en llegir-la quan Fuster s'indigna. S'esvera, acollonat, de la virulència (res de l'altre món, no creguen) d'alguna de les seues opinions —Fuster en cap moment desmenteix, ni podia fer-ho, que tot allò ho

haguera dit ell. Fuster s'irrita, a més, perquè l'entrevista estava escrita des d'un respecte més aviat reticent —"A Vicent Martí, impertinent", m'hi va dedicar, encara elegant, un *Nosaltres els valencians*.

Esverat i irritat, doblement indignat, Fuster va pressionar amb força l'editor d'EL TEMPS perquè no la publicara. Tenia tot el dret de fer-ho: no li agradava la imatge que s'hi reflectia. El mateix dret que tenia el periodista Vicent Martí a defensar el seu treball. El periodista també hi va jugar fort: o es publicava l'entrevista o se n'anava a casa. L'editor, primer cagadubtes, després salomònic i plausible, la va publicar i va tallar el coll periodístic a Vicent Martí. El periodisme català sempre li ho agrairà. Fuster, però, no en va tenir prou amb el cap del pirata (gràcies, Pérez, enciclopèdic), i va passar els seus anys pòstums sordament ofès amb el fusterià nacionalment més productiu d'aquest país, i una de les persones que més l'han estimat. *Estima, però no tant, Eliseu*. És un consell, o potser una insolència, del senyor Fuster.

Al capdavant, *Fuster incòmode*, va resultar una entrevista explosiva: va dinamitar el pont entre Climent i Fuster, va liquidar, per a bé de tots plegats, el periodista Vicent Martí, i va triturar de tal manera aquell magnífic i tensionat equip periodístic d'EL TEMPS que tots hi vam perdre amics entranyables, que anem, encara convalescents, recuperant.

I amb tot, el polític Vicent Martí viu convençut que el difunt periodista hi tornaria a actuar si fa no fa igual. Si puc evitar-ho, la meua feina no me la rebenta ningú, per molt que es diga Joan Fuster, per molt que li toque els seus sacres collons de malcriat. M'hi tornaria a jugar la pell. La pell de periodista, si més no. La meua enyorada sense recurs segona pell. Paraula de ratolí de casa bona, senyor Fuster.

Vicent Martí
Periodista difunt i
Tinent d'alcalde nacionalista
de l'Ajuntament d'Altea (PVN)